

Ο πόλεμος του '40 στο μικροσκόπιο

Το Αλβανικό έπος και η γερμανική Κατοχή σε νέες αναγνώσεις

ΕΠΕΤΕΙΟΣ

Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Από τις 9 έως τις 14 Μαρτίου του 1941 το ελληνικό 5ο Σύνταγμα Πεζικού της 1ης Ελληνικής Μεραρχίας ενεπλάκη σε μια από τις πιο δραματικές αιμυτικές επιχειρήσεις της περιόδου 1940-41. Η μάχη δόθηκε είκοσι περίπου χιλιόμετρα βόρεια της Κλεισούρας και πέρασε στην Ιστορία ως η Μάχη του Υψώματος 731. Αποτέλεσε τμήμα της λεγόμενης Εαρινής Επίθεσης των Ιταλών. Ο απολογισμός για τους τελευταίους ήταν 1.000 νεκροί και 3.000 τραυματίες και για τους Έλληνες 145 νεκροί και 400 τραυματίες. Το ύψωμα παρέμεινε σε ελληνικά χέρια ύστερα από αιματηρές μάχες με ξιφολόγχες, χειροβομβίδες, φτυάρια και γυμνά χέρια.

Η ελληνική Ξιφολόγχη

Ο βετεράνος Λάζαρος Αρσενίου στο βιβλίο «Ανατομία του έπους 1940-41» (Δωδώνη, 1998) αναφέρει ότι μία από τις αλλεπάλληλες εφόδους των Ιταλών αναχαιτίστηκε εξαιτίας των... πτωμάτων των στρατιωτών τους. Οι Ιταλοί παρέλειπαν να απομακρύνουν τα πτώματα των δικών τους από το πεδίο της μάχης, με συνέπεια τα επόμενα «κύματα» να σαπίσουν μπροστά στο οικτρό θέαμα.

Οι πιο πρόσφατοι τίτλοι με θέμα την Ελλάδα στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ο Λ. Αρσενίου αναφέρει ακόμα ότι σημαντικό ρόλο στην ελληνική νίκη έπαιξε το ότι η Ξιφολόγχη του Έλληνα οπλίτη ήταν κατά... μισό μέτρο μακρύτερη από εκείνη του Ιταλού.

Είναι αυτού του τύπου οι λεπτομέρειες και άγνωστες πτυχές που εγείρουν ενδιαφέρον σήμερα. Η πρόσφατη βιβλιογραφική σοδειά πιστοποιεί μια τέτοια κατεύθυνση. Μερικά ενδεικτικά παραδείγματα:

Το βιβλίο του κοινωνιολόγου Γεωργίου Κόνδη, με τίτλο «Τετράδιο Πολέμου 1940» (Εκ Προοιμίου, 2011) μέσα απ' το οποίο προσθέτει νέα στοιχεία σε μικροϊστορικό επίπεδο, παρουσιάζοντας ανέκδοτα ημερολόγια, επιστολές και ντοκουμέντα μαχτών κυρίως από την περιοχή της Αργο-

Αποσιωπημένες πτυχές της περιόδου 1940-44 μέσα από μελέτες και δημοσιογραφικές έρευνες.

λίδας. Ο Γ. Κόνδης εστιάζει στο «τετράδιο πολέμου» του Δημητρίου Ι. Σιάτου, το οποίο παρατίθεται ολόκληρο. Η ιστορική μελέτη «Η γερμανική στολή στη ναφθαλίνη. Επιβιώσεις του δοσιλογισμού στη Μακεδονία, 1945-1974» του ιστορικού Στράτου Ν. Δορδανά (Εστία, 2011) επικεντρώνεται στο φαινόμενο της συνεργασίας Ελλήνων και Γερμανών.

Φίλοι και συμπολεμιστές. Απ' το «Τετράδιο Πολέμου 1940» του Γεωργίου Κόνδη.

Όπως σημειώνει ο Πολυμέρης Βόγλης, ο Σ. Δορδανάς «μακριά από μια εντυπωσιοθηρική λογική, μετά από κοπιώδη έρευνα και προσεκτική τεκμηρίωση ανασυνθέτει ένα παρελθόν που πολλοί αγνοούν και κάποιιοι θέλουν να ξεχάσουν».

Κοντά στην ίδια λογική, μια ακόμα ιστορική μελέτη, «Η ναζιστική τρομοκρατία στην Ελλάδα» (Επίκεντρο, 2011) του Θανάση Σ. Φωτίου, θέτει στο μικροσκόπιο της τη δράση του επιλοχία Φριτς Σούμπερτ και του ελληνικού «Σώματος Κυνηγών» στην Κρήτη και Μακεδονία. Ο συγγραφέας εξετάζει σχολαστικά πώς στο πρόσωπο ενός υπαξιωματικού συναντώνται τα μεγάλα και τα μικρά γεγονότα της ιστορικής εκείνης πε-

ριόδου στις συγκεκριμένες περιοχές της Ελλάδας.

Με τους δύο τελευταίους τίτλους θα πάρουμε μια γεύση από θάλασσα: με το «Τορπίλες και συρματοπλεγμά» (Μπατσιούλας, 2010) ο δημοσιογράφος Νίκος Πηγαδάς συγκεντρώνει τις μαρτυρίες των Ελλήνων του Εμπορικού Ναυτικού που αιχμαλωτίστηκαν σε ιταλικά, γερμανικά και ιαπωνικά στρατόπεδα, συχνά κάτω από απάνθρωπες συνθήκες. Τέλος, στο «Κρυμμένο στο Αιγαίο» (Πατάκης, 2011) η δημοσιογράφος Σοφία Παπαϊωάννου φέρνει στο φως ένα άγνωστο δράμα της Κάσου, που «παίχτηκε» ανάμεσα σε δύο οικογένειες και στις συγκρούσεις αντιστασιακών και κατακτητών.